

MEDLEMSRAPPORTERING FOR Bane NOR

For 2019

OFFENTLIG SEKTOR

”Å stille etiske- og sosiale krav i offentlige anskaffelser er nødvendig for å fremme anstendige arbeids- og miljøforhold. Det vil også styrke prinsippet om likebehandling, som er en forutsetning for velfungerende og effektive markeder.”

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger stor innkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltningen av fellesskapets ressurser bør offentlige virksomheter gå foran og etterspørre varer som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i leverandørkjeden.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig handel og rettferdig konkurranse mellom leverandører, der samfunnsansvar er en viktig komponent på linje med pris, kvalitet, leveringssikkerhet, osv. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at useriøse leverandører ikke tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene får sine grunnleggende rettigheter oppfylt og at produksjonen ikke er til skade for miljøet.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel. Rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet.

Rapporteringsmalen for medlemmer i offentlig sektor ble revidert 2013, blant annet for å gi et bedre og klarere bilde av medlemmenes arbeid med etisk handel i leverandørkjeden. Andre forhold som miljøvennlige innkjøp, sosial dumping og anskaffelse av rettferdig handel-merkede varer er også viktig, men ikke en del av denne rapporten.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra: Cathrine Loenneken, Direktør Anskaffelser

Bane NOR har som stor offentlig innkjøper en viktig rolle i arbeidet med å utvikle en bærekraftig leverandørkjede. Vi er bevisst vårt ansvar og tar en tydeligere rolle gjennom å stille samfunnsansvarskrav utover lov- og forskriftskrav, styrke kompetansen på samfunnsansvar internt, samarbeide med andre byggherrer, innkjøpsorganisasjoner og andre initiativtakere og ansvarliggjøre leverandørene. På den måten kan vi sammen bidra til en mer ansvarlig og bærekraftig utvikling.

Å ta sosialt ansvar og sikre etisk handel i våre kjøp av varer og tjenester er viktig i våre ivaretagelse og arbeid med samfunnsansvar. Gjennom vårt medlemskap i Etisk Handel Norge får Bane NOR tilgang til enhver tid beste praksis innenfor tema, tilgang til kurs og kompetanse, samt mulighet til å lære av andre medlemmer. Alt i alt bidrar dette til å videreutvikle vårt arbeid innenfor etisk handel og forsterke vårt arbeid med å stille krav til- og følge opp sosialt ansvar hos våre leverandører og deres underleverandører.

I vårt arbeid med etisk handel fremover er det viktig å ansvarliggjøre leverandørene. Vi skal ha kontroll over verdikjeden gjennom at de og vi foretar aktsomhetsvurderinger og vi skal stille tydelige krav i kontrakter som skal videreføres nedover i leverandørkjeden og vi skal følge opp gjennom kontroller.

Vårt fokus fremover vil være å implementere våre nye, spissede samfunnsansvarskrav i alle nye kontrakter og jobbe med etterlevelse gjennom felles metodikk for planlegging, gjennomføring, oppfølging av revisjoner og kontroller på området. I tillegg ønsker vi god dialog og samarbeid med bransjen og leverandører for sammen å bidra til en ansvarlighet.

Om virksomheten:

Navn:

Bane NOR

Antall ansatte:

3 500

Samlet innkjøp av varer og tjenester, inkl. investeringer, i rapporteringsåret (NOK):

15 000 000 000

Anskaffelser og leverandører som omfattes av årsrapporten:

Antall anskaffelser som omfattes av rapporten:

500

Hvilke varer som omfattes:

Alle varer

Antall leverandører:

Totalverdi (cirka) på anskaffelsene som omfattes av rapporten (NOK):

Kontaktinformasjon for rapporten:

Navn: Vibeke Tegneby

Stilling: Ansvarlig Samfunnsansvar Sentrale Anskaffelser

Epost: vibeke.tegneby@banenor.no

Telefon: 91756175

Innmeldingsår i Etisk handel Norge:

2013

“Bane NOR skal respektere og bidra til et anstendig arbeidsliv hvor grunnleggende arbeidsstandarder og -rettigheter, inkludert ILOs åtte kjernekonvensjoner, arbeidsmiljøloven og likestillingsloven. ivaretas og

Foto: Flickr, ILO Better Work Programme

Prioriterte mål / aktiviteter i rapporteringsåret

Mål / aktiviteter for rapporteringsåret	Status / fremdrift
Vi skal utvikle nye og spissede krav til samfunnsansvar som skal være gjeldene for alle nye leverandører.	Utviklet nye og spissede samfunnsansvarskrav i anskaffelser som skal inn i alle nye kontrakter.
Vi skal styrke den sentrale anskaffelsesfunksjonen mht. leverandørutvikling og -oppfølging av bærekraft.	Ansatt egen ansvarlig for samfunnsansvar hvor prioritert oppgave vil være å etablere systematikk for oppfølging av samfunnsansvar i anskaffelser.

Prioriterte mål / aktiviteter for kommende rapporteringsår

Mål / aktiviteter
Vi har implementert nye og spissede krav til samfunnsansvar i alle nye kontrakter og kommunisert til leverandørene.
Vi har satt leverandøroppfølging relatert til samfunnsansvar i system og kan rapportere samlet for selskapet (revisjoner og kontroller)
Vi har bidratt til utvikling av leverandørmarkedet innen etisk handel og oppleves som en konstruktiv samarbeidspartner
Vi har digitalisert oppfølging av leverandørers samfunnsansvar, gjør risikovurderinger og oppfølging enklere.
Vi har etablert og implementert en helhetlig systematikk for risikovurdering, planlegging, gjennomføring og oppfølging av revisjoner og kontroller innenfor samfunnsansvar
Vi har god dialog og samarbeid med markedet og bransjen på arbeidet med samfunnsansvar og oppleves som en profesjonell samarbeidspartner

1. FORANKRING

Forankring, organisering og kompetanse

1. FORANKRING, ORGANISERING OG KOMPETANSE

1.1 Hvordan arbeid med etisk handel er forankret og organisert i virksomheten

Om arbeidet med etisk handel er forankret i strategiske prosesser / dokumenter.

Arbeidet med etisk handel er en integrert del av Bane NORs arbeid med samfunnsansvar. Arbeidet er forankret hos konsernledelsen og Styret i Bane NOR. Vi stiller spissede samfunnsansvarskrav i alle kontrakter med leverandører. Vi gjør i tillegg risikovurderinger av vår leverandørportefølje for å avdekke spesiell risiko knyttet til samfunnsansvar, inkl. risiko for sosial dumping, brudd på våre etiske krav, leverandører/underleverandører fra områder hvor det er fare for brudd på ILOs kjernekonvensjoner etc.

Om det er utarbeidet en konkret plan eller tilsvarende for mål / aktiviteter som gjelder rapporteringsåret.

Det er utarbeidet mål og tiltak for arbeid med utvikling av en bærekraftig leverandørkjede for 2019 og for perioden 2020-2023. Planen inngår i arbeidet med Bane NOR konsernets plan og arbeid med bærekraft og bærekraftsrapportering.

Om det rapporteres på fremdriften i arbeidet med etisk handel til administrativ / politisk ledelse i virksomheten.

Fremdrift i arbeidet rapporteres som en del av Bane NORs samlede bærekraftsrapport årlig. I tillegg rapporteres fremdrift jevnlig til Styret og konsernledelsen. Bane NOR har også en årlig dialog med Samferdselsdepartementet der fremdrift rapporteres.

Om en person i virksomheten har ansvar for arbeidet med etisk handel.

Ansvar for arbeidet ligger i Sentrale Anskaffelser hos Ansvarlig Samfunnsansvar.

Om andre personer i virksomheten er involvert i arbeidet med etisk handel.

Alle ansatte i Bane NOR har et ansvar for etterlevelse av krav til samfunnsansvar i leverandørkjeden. I tillegg kontraktsrådgivere, fagansvarlige og ledere et særskilt ansvar for arbeid med og etterlevelse av våre krav til etisk handel og skal gjøre vurderinger i alle anskaffelser/leverandøroppfølging.

1.2 Kompetanseutvikling og opplæring

Om deltakelse på kurs og/eller andre kompetansehevende tiltak i rapporteringsåret for å øke kunnskapen om etisk handel hos ansatte.

Ansvarlig Samfunnsansvar i Sentrale Anskaffelser har deltatt på kurs hos Etisk Handel Norge; i) Risikostyring og kontraktsoppfølging av etiske krav i offentlige innkjøp ii) Hvordan stille og evaluere kvalifikasjonskrav for etisk handel. I tillegg må alle ansatte gjennomgå e-læringskurs i Samfunnsansvar og etikk der dilemmaer knyttet til etisk handel er et tema.

Om virksomheten har identifisert behov for opplæring og/eller andre kompetansehevende tiltak knyttet til etisk handel.

Sentrale Anskaffelser vil gjennomføre opplæring for alle kontraktsrådgivere i nye samfunnsansvarskrav i januar

2020, inkl. spissede sosiale krav/etisk handel.

2. IMPLEMENTERING

Implementering av etisk handel i anskaffelsesprosessen

Foto: Kirkens Nødhjelp

2. IMPLEMENTERING AV ETISK HANDEL I ANSKAFFELSESPROSESSEN

2.1 Risikokartlegging

Beskriv metode og/eller kilder for risikokartlegging virksomheten bruker, før eller etter inngåelse av kontrakt, for å identifisere risiko for mulige brudd på arbeidstakerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden.

For anskaffelse av jernbanemateriell/adm. produkter:

I Bane NOR jobbes det systematisk med risikokartlegging av etiske forhold i første omgang i strategifasen. Her blir det gjort vurderinger knyttet til om det foreligger risiko for brudd på arbeidstakerrettigheter og miljøforhold. I risikoanalysen brukes bla. Difis risikoliste for lønns- og arbeidsvilkår i tillegg til egne sjekklister for kartlegging. ved kartlagt høy risiko ber vi leverandørene levere inn signert egenrapporteringskjema på lønns- og arbeidsvilkår. I strategifasen tas det også stilling til om vi skal sette krav til miljøledelsessystem. Dette kravet setter vi dersom vi anser det som en risiko at det er dårlige miljøforhold i bransjen. Dette kan føre til noe svakere konkurranse i den konkrete anskaffelsen, men vil gi incentiver for leverandører til å jobbe målrettet med miljø og oppfylle vilkårene for miljøledelsessystem til neste konkurranse. I tilbudsdokumentene skal hovedleverandør oppgi underleverandører. Vi ber også som hovedregel tilbyderne om å legge ved presentasjon av underleverandører og navn på fabrikk for å få kontroll på leverandørkjeden. Etter tilbudene har kommet inn gjør vi søk på underleverandørene og de konkrete fabrikkene, for å avklare om de har vært involvert i arbeids- og miljøskandaler tidligere. I tillegg vil det bli stilt kontrollspørsmål under forhandlingene, både for å kunne gjøre oppdagelser, men også som forebyggende tiltak, for å vise at dette er noe vi tar på alvor. Vi ber også våre leverandører signere på våre "etiske krav til forretningspartnere" som kvalifikasjonskrav eller kontraktkrav (erstattes med nye samfunnsansvarskrav i 2020).

I vår interne instruks for kontraktsoppfølging skal det stilles kontrollspørsmål knyttet til arbeids- og miljøforhold på våre oppfølgingsmøter. I hovedsak skjer dette på halvårlig basis med hver enkelt leverandør. Dersom det oppdages uønskede forhold, skal dette tas tak i umiddelbart, leverandør ansvarliggjøres og avvik dokumenteres. I tillegg tilstrebes det å foreta inspeksjoner av fabrikklokaler minst en gang per avtaleforhold der dette er aktuelt. Helst gjøres dette i starten av avtaleperioden. Dette skal både virke avdekkende og preventivt. Dersom det oppdages forhold som strider mot Bane NORs etiske retningslinjer så skal det kreves at forholdene utbedres snarest, og ved grove funn skal avtalen heves.

Bane NOR jobber også tett sammen med mange av de øvrige europeiske jernbaneforvaltningene bl. I ERPC WG Sustainable procurement. Videre deltar kjøper av jernbanemateriell i Bane NOR i ERPC WG Track, et forum for procurement. I dett forumet sitter deltakere fra europeiske jernbaneforvaltningene hvor det utveksles erfaringer med leverandørene i de relevante segmenter. Store aktører monitorerer markedet jevnlig i form av revisjoner i forhold til leverandører med leveringsproblemer, prissamarbeid mm. som Bane NOR drar nytte av i form av deling av revisjoner.

2.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

Oppgi i hvilke anskaffelser etiske- og sosiale krav er anvendt i rapporteringsåret, inklusive anskaffelser tidligere år dersom disse er gjenstand for oppfølging; type avtale; antall leverandører som leverer på avtalene; krav i hvilke faser i anskaffelsesprosessen. Virksomheter som legger etiske- og sosiale krav til grunn i alle anskaffelser lister opp minst fem anskaffelser der kravene anses som relevante.

I hvilke anskaffelser	Type avtale	Antall leverandører på avtalen	Anvendt etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen		
			Som kvalifikasjonskrav	Ved tildeling av kontrakt	Som kontraktsvilkår
Skinner	Rammeavtale	1	Ja	Ja	Ja
Mindre Jernbaneteknisk utstyr	Rammeavtale	2	Ja	Ja	Ja
Lysarmaturer	Rammeavtale	1	Nei	Ja	Ja
Isolatorer	Rammeavtale	2	Ja	Ja	Ja
Impregnerte tresviller	Rammeavtale	1	Ja	Ja	Ja
Elektrisk forbruksmateriell	Rammeavtale	1	Ja	Ja	Ja
Avfallshåndtering	Rammeavtale	6	Nei	Ja	Ja
Limte isolerte skjøter	Rammeavtale	1	Nei	Ja	Ja
Seksjonisolatorer	Rammeavtale	1	Nei	Ja	Ja
Isolert tråd - lavspenn kobber	Rammeavtale	1	Ja	Ja	Ja
Lavspenn aluminium	Rammeavtale	1	Ja	Ja	Ja
Fiberkabler	Rammeavtale	1	Ja	Ja	Ja
Signalkabler	Rammeavtale	1	Ja	Ja	Ja

Oppgi hvilken mal for etiske- og sosiale kontraktsvilkår og mal for kvalifikasjonskrav som er brukt i anskaffelsene listet opp i tabellen (Etisk handel Norge, Difi, egen mal, annen mal.)

Vi bruker Bane NORs egenutviklede etiske retningslinjer "Etiske krav til forretningspartnere" - disse erstattes i 2020 med nye og spissere krav som skal inngå i alle nye kontrakter.

2.3 Oppfølging av etiske- og sosiale krav i kontraktsfasen

Hvilke enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret (kan også innbefatte enkeltprodukter/varer på avtaler inngått tidligere år)?

Alle avtaler, rundt 60, (Jernbanemateriell) er gjenstand for kontraktsoppfølging. Bane NORs rutine er å gjennomføre møte med hver enkelt leverandør per halvår, i tillegg til løpende proaktiv og reaktiv oppfølging over mail og telefon.

Beskriv oppfølgingstiltak og -aktiviteter virksomheten har gjennomført overfor leverandører i rapporteringsåret for å påse etterlevelse av de etiske- og sosiale kravene i kontraktsfasen:

Vår risikokartlegging, ref punkt 2.1, og etiske krav, ref 2.2, skal sikre at vi inngår avtaler med leverandører hvor våre krav til arbeids- og miljøforhold etterleves. For å sikre etterlevelse i praksis etter kontraktinngåelse stiller vi kontrollspørsmål på oppfølgingsmøter for å forsikre oss om at dette fortsatt er tilfelle. Det er for rapporteringsåret vært gjennomført oppfølgingsmøter ute hos leverandør inkludert inspeksjon av produksjonslokaler.

Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsoppfølging knyttet til etiske- og sosiale krav i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

Alle leverandører skal i større eller mindre grad bli spurt kontrollspørsmål på oppfølgingsmøter. I tillegg ble det gjennomført 13 leverandørbesøk/kontroller med inspeksjon av produksjon knytte til kontrakter for jernbanemateriell.

Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kontraktskravene hos aktører i leverandørkjeden?

Nei

Hvis ja : Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid, etc)	Hvor i leverandør- kjeden	Tiltak iverksatt for å rette avvik	Status

Beskriv erfaringer i arbeidet med anvendelse av etiske- og sosiale krav i anskaffelsesprosessen.

Vi opplever at våre leverandør har respekt for at vi krever at produksjon gjøres på en etisk forsvarlig måte, samt at

vi sjekker etterlevelse gjennom kontroller. Vi opplever at det kan være vanskelig å verifisere dokumentasjon fra tilbydere med mange underleverandører. De spesielt risikoutsatte fabrikkene finner vi på lokasjoner som ofte ligger lengst unna. Det kan føre til at de leverandørene som får færrest inspeksjoner er de som det er størst risiko knyttet til. Krav til dokumentasjon og undersøkelser/krav til egenrapportering av de leverandørene med høyest risiko blir ikke mindre viktig. Vårt samarbeid med de europeiske jernbaneorg. nevnt over er spesielt viktig får å redusere kost. per innkjøper relatert til revisjoner/inspeksjoner.

3. PÅDRIVERROLLE

Pådriverrolle, dialog og kommunikasjon

Foto: Shutterstock

3. PÅDRIVERROLLE, DIALOG OG KOMMUNIKASJON

3.1 Øke oppslutning internt og eksternt

Har virksomheten gjennomført tiltak/aktiviteter internt og eksternt i rapporteringsåret for å øke bevisstheten, kunnskapen og oppslutningen om etisk handel.

Hvis ja, beskriv tiltak/aktiviteter

Type tiltak	Formål	Målgruppe
E-læring - etikk og samfunnsansvar. Skal gjennomgå årlig.	Gi informasjon om Bane NORs retningslinjer, kjenne til ansvar som ansatt, dilemmatrening.	Alle ansatte

3.2 Kommunikasjon

Hvordan virksomheten kommuniserer internt om sitt arbeid med etisk handel.

Hvordan virksomheten kommuniserer eksternt om sitt arbeid med etisk handel.

Bane NOR informerer om sitt arbeid med etisk handel på selskapets hjemmesider banenor.no, samt via sin årlige bærekraftsrapport. Dokumentet "Etiske krav for forretningspartnere" (link: <https://www.banenor.no/Marked/Leverandorinfo/etiske-retningslinjer/>) konkretiserer de krav Bane NOR setter for etikk, miljø og sosiale forhold hos våre forretningspartnere (kontraktpartnere, leverandører og underleverandører). Aksept av Etiske krav for forretningspartnere er en forutsetning for kontraktsforhold med Bane NOR. Dette dokumentet erstattes av nye, spissede krav til leverandørers samfunnsansvar i 2020. Alle nye kontrakter vil inneholde nye spissede krav fra og med januar 2020.

Bane NOR kommuniserer også sine krav og sitt arbeid med etisk handel i samarbeid med bransjeorganisasjonen, i møte direkte med leverandører og på leverandørkonferanser.

Kontakt:

Bane NOR

Vibeke Tegneby

vibeke.tegneby@banenor.no

91756175